

Akershus fylkeskommune seksjon for analyse

ANALYSENOTAT 1 /2026

Registrert kriminalitet i Akershus

Analyse av omfanget av siktede personer og
deres kjennetegn

24.01.2026

Registrert kriminalitet i Akershus

Tittel: Analysenotat Nummer» 1/2026»: «Registrert kriminalitet i Akershus»

Type dokument: Analysenotat

Eier/virksomhet: Akershus fylkeskommune, seksjon for analyse

Forfattere: Cem Olcan og Cathrine Bergjordet

Første gang opprettet: [15.12.2025](#)

Sist oppdatert/versjoner: [21.01.2026](#)

[Analyse og statistikk for Akershus, Buskerud og Østfold - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](#)

Innhold

1 Sammendrag.....	4
2 Innledning.....	5
2.1 Definisjoner og avgrensninger.....	5
2.1.1 Om microdata.no som datakilde.....	5
2.1.2 Registrert kriminalitet	5
2.1.3 Kriminalitet og alder	6
2.1.4 Lovbruddstyper	6
3 Siktelser i Akershus sammenlignet med andre fylker	7
3.1 Geografiske fordeling av siktelser	8
3.2 Antall lovbrudd	11
3.3 Type avgjørelse.....	12
3.4 Personer registrert i Akershus som har begått kriminalitet i andre fylker	12
4 Demografiske og sosioøkonomiske kjennetegn ved personer siktet for lovbrudd....	13
4.1 Alder	13
4.2 Kjønn.....	15
4.3 Innvandererstatus	16
4.3.1 Innvandringsgrunn	18
4.4 Utdanning	19
4.5 Husholdningens inntekt.....	21
4.5.1 Sosialhjelp og uføre	22
4.6 Trangboddhet.....	23
5 . Analyse	25
5.1 Modellvalg og spesifikasjon.....	25
5.2 Variabler	26
5.3 Resultater	26
5.4 Oppsummering av hovedfunn.....	30
5.5 Robusthetsanalyse: Sammenligning 2023 og 2024.....	31

6 Hvordan går det med de som ble siktet for vold, mishandling, rus eller seksuallovbrudd for 10 år siden?	34
7 Oppsummering og Avslutning	35
8 Bibliografi	37
9 Vedlegg	38

Tabelloversikt

Tabell 1 Antall siktede og fordeling på lovbruddstyper i Akershus 2024, alle aldre.	7
Tabell 2 Antall siktede og fordeling på lovbruddstyper i Oslo 2024, alle aldre.	8
Tabell 3 Antall lovbrudd blant personer i Akershus som ble siktet i 2024.	11
Tabell 4 Typer avgjørelse for siktede personer etter lovbruddstype i 2024 i Akershus.	12
Tabell 5 Andel siktede personer etter alder og lovbruddstype i 2024 i Akershus	14
Tabell 6 Andel siktede personer etter kjønn og lovbruddstype i 2024 i Akershus	15
Tabell 7 Fordeling av siktede etter innvandrerkategori og lovbruddstype i 2024, Akershus	17
Tabell 8 Fordeling av siktede etter innvandringsgrunn og lovbruddstype i 2024, Akershus	19
Tabell 9 Fordeling av siktede etter utdanning og lovbruddstype i 2024, Akershus (personer over 25 år)	20
Tabell 10 Fordeling av lovbruddstyper etter inntektsgruppering, Akershus 2024 (inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala).	21
Tabell Antall siktede personer etter sosialhjelp2023 uføre2024 og lovbruddstype i 2024 i Akershus	22
Tabell : Trangboddhet og siktelser etter lovbruddstype, Akershus 2024	23
Tabell 13: Trangboddhet og siktelser etter lovbruddstype, Oslo 2024	24
Tabell 15: Logistisk regresjon – sannsynlighet for kriminalitet (2023)	38

Figuroversikt

Figur 1 Siktelsler etter fylke (per 1000) i 2024	9
Figur 2 Siktelsler per 1 000 innbyggere i kommunene i Akershus	10

1 Sammendrag

Først i dette notatet ser vi på enkel statistikk på omfang av kriminalitet og kjennetegn. Tallene er hentet i microdata.no (Microdata.no) av Akershus Analyse med de begrensningene og forbeholdene som må tas når man bruker dette som kilde (kapittel 2).

Akershus som fylke har lavere omfang av kriminalitet (siktete personer per 1000 innbygger) enn de aller fleste andre fylker (kapittel 3).

Ut fra enkel statistikk (kapittel 4) kan man danne seg et bilde av hvilke kjennetegn som er vanlige og mindre vanlige blant de kriminelle, men for å komme litt nærmere et svar på hva som betyr mest gjør vi også en regresjonsanalyse på funnene fra den enklere statistiske analysen (kapittel 5).

De viktigste funnene i dette notatet er;

- **Kjønn** (mann) gir klart økt risiko for kriminalitet
- **Alder**: Risiko for kriminalitet faller med alder
- **Sosialhjelp**: Å ha sosialhjelp som hovedinntekt gir sterk økning i risiko for kriminalitet.
- **Uførhet** gir økt risiko
- **Innvandrersstatus**: det totale bildet er moderat økt risiko. Innvandringsgrupper er sammensatte og heterogene, og omfatter personer med ulik landbakgrunn, migrasjonsårsak og sosioøkonomisk situasjon. Underliggende systematiske forskjeller i levekår og livssituasjon gjør at den direkte effekten av innvandrersstatus senkes når disse tas inn i regresjonsanalysen.
- **Høy inntekt** reduserer risiko
- **Høy utdanning** reduserer risiko
- Å være **student** reduserer risiko.
- **Trangboddhet** viser ingen sammenheng med kriminalitet, noe som delvis henger sammen med stor andel eneboliger og delvis at trangboddhet har sterk overlapping med andre variabler knyttet til økonomisk marginalisering.

Generelt viser analysen at i tillegg til demografiske kjennetegn (alder, kjønn) har marginalisering og levekår (inntekt/inntektskilder og utdanning) sterk sammenheng med siktelser. Samtidig er det viktig å understreke at det her er mange samspillseffekter. At to ting henger sammen betyr heller ikke at det ene er årsak til det andre, eller at det er noe enkelt og klart svar på hvilken vei årsakssammenhengen går. Sosialhjelp og uførhet viser for eksempel sterk sammenheng med siktelser, men det ikke nødvendigvis det å motta sosialhjelp eller å være ufør som er årsak til kriminalitet. Det kan like gjerne være en historikk med kriminalitet (og rus) som gir disse personene en marginalisert posisjon. Funnene i analysen må derfor brukes og tolkes med varsomhet.

2 Innledning

Det er viktig å understreke at tallmaterialet kun omfatter registrert kriminalitet, det vil si lovbrudd som er oppdaget og registrert av politiet i form av en siktelse. Notatet gir dermed ikke et fullstendig bilde av all faktisk kriminalitet, og ulikheter i siktelsesrater mellom grupper må tolkes med varsomhet. Forskjeller i kontroll, oppdagelsesrisiko og anmeldelsestilbøyelighet kan påvirke tallene. Dette gjelder særlig når man ser på overrepresentasjon blant grupper etter kjønn og innvandrerbakgrunn.

Teksten er språklig bearbeidet og presisert med støtte fra et generativt språkverktøy, men analysen er i sin helhet laget av Akershus Analyse (ChatGPT, OpenAI).

2.1 Definisjoner og avgrensninger

2.1.1 Om microdata.no som datakilde

Tallene i dette notatet er hentet fra microdata.no. Gjennom SSBs microdatatjenesten kan man hente, sammenstille og analysere data fra en rekke register. Skriptene som er brukt for å hente tall til dette notatet ligger på GitHub slik at skriptene kan kontrolleres og gjenbrukes av andre (Github.com). Skriptene er laget av seksjon for Analyse i Akershus.

Notatet henter data fra folkeregisteret, strafferegisteret, utdanningsregisteret samt informasjon om inntekt, yrkesstatus, trygd og boforhold. Det er ikke gjort noen form for korrigeringer på dette datamaterialet fra Analyse sin side, og tallene vil derfor avvike fra offisiell statistikk på samme område.

Personvernet er innebygd i microdatatjenesten og grensesnittet er anonymiserende. Det er flere innebygde tiltak i tjenesten, blant annet **støylegging (alle verdier endres med +/- 5) samt at verdier mellom 1 og 4 ikke vises i resultatene** (Statistisk Sentralbyrå).

Støyleggingen betyr at usikkerheten blir stor med små tall. I dette notatet viser vi derfor som hovedregel ikke resultater hvor antall personer er under 20, men det er viktig å merke seg at støyleggingen kan ha stor betydning også for de minste gruppene notatet omtaler. Små tall må tolkes med varsomhet.

2.1.2 Registrert kriminalitet

Dette notatet omhandler kun registrert kriminalitet i form av siktelser og straffereaksjoner. Å være siktet i en sak betyr at mistanken mot en person er sterk, tiltale er tatt ut for retten, eller at det er iverksatt tvangsmidler mot vedkommende.

Tvangsmidler kan være pågripelse, ransaking, beslag eller liknende.

2.1.3 Kriminalitet og alder

Den kriminelle lavalder i Norge er 15 år, og barn kan ikke straffes for lovbrudd begått før de fylte 15. Barn yngre enn 15 år kan likevel bli siktet for lovbrudd. Politiet har etterforskningsplikt også når mistenkte gjerningspersoner er under kriminell lavalder, men har fylt 12 år. Hvis mistenkte gjerningspersoner er under 12 år, kan politiet igangsette etterforskning, men har ikke etterforskningsplikt på samme måte som for eldre barn (Straffeprosessloven).

Statistikk etter alder kan lages med utgangspunkt i alder på gjerningstidspunkt, eller alder i det aktuelle året (siktelse). Hvis ikke annet er spesifisert er det alder i aktuelt år som gjelder. Alder på gjerningstidspunkt er særlig aktuelt når man ønsker å skille ut barn under/over kriminell lavalder.

2.1.4 Lovbruddstyper

Der datamaterialet tillater ser vi på siktelser etter lovbruddstyper (SSB). Kategorier med færre enn 20 personer oppgis ikke.

- **Eiendomstyveri;** Innbrudd, biltyveri, tyveri fra bolig, tyveri fra person og butikktveri.
- **Annet vinningslovbrudd;** Hvitvasking, bedrageri, underslag, korrupsjon, påvirkningshandel, skattesvik, smugling og regnskapsovertredelser.
- **Eiendomsskade;** Skadeverk, ildspåsettelse, fare for allmennheten ved brann og annen skade på offentlig eller privat eiendom.
- **Vold og mishandling;** Kroppskrenkelse, grov vold, drapsforsøk, drap, trusler, ran, tvang, terror og terrorrelaterte handlinger.
- **Seksuallovbrudd;** Voldtekt, voldtektsforsøk, seksuelle handlinger med mindreårige, seksuell trakassering og deling av overgrepsmateriale.
- **Rusmiddellovbrudd;** Besittelse, bruk og salg av ulovlige rusmidler som narkotika og dopingmidler. Overtredelse av alkohollovgivningen.
- **Ordens- og integritetskrenkelser;** Dokumentfalsk, hatefulle ytringer, diskriminering, tjenestefeil og misbruk av offentlig myndighet. Brudd på våpen-, brann- og eksplosivlovgivning. Ulovlig demonstrasjoner og bæring av våpen.
- **Trafikkovertrедelser;** Kjøring uten gyldig førerkort. Ulovlig høy hastighet og kjøring med personskafe som følge.
- **Annet lovbrudd;** Natur- og miljøkriminalitet som ulovlig jakt, fiske eller forurensning. Brudd på arbeidsmiljølovgivningen, inkludert utnyttelse av arbeidskraft.

3 Siktelsler i Akershus sammenlignet med andre fylker

Tabell 1 viser totalt antall personer (alle aldre) med bosted i Akershus som ble siktet for lovbrudd i 2024.. Vi ser at trafikkovertrедelser utgjorde den største lovbruddstypen i Akershus i 2024 for total befolkning, med 39,2 prosent, etterfulgt av vold og mishandling med 13,5 prosent, rusmiddellovbrudd med 13,3 prosent, eiendomstyveri med 12,3 prosent, samt ordens- og integritetskrenkelser med 10,8 prosent.

Tabell 1 Antall siktede og fordeling på lovbruddstyper i Akershus 2024, alle aldre.

Hovedlovbrudd	Antall siktede personer i 2024	lovbrudd prosent av alle lovbrudd i 2024
Eiendomstyveri	817	12,3 %
Annet vinningslovbrudd	360	5,4 %
Eiendomsskade	120	1,8 %
Vold og mishandling	891	13,5 %
Seksuallovbrudd	150	2,3 %
Rusmiddellovbrudd	882	13,3 %
Ordens- og integritetskrenkelse	716	10,8 %
Trafikkovertrедelse	2591	39,2 %
Annet lovbrudd	90	1,4 %
Total	6 617	100,0 %

Kilde: microdata.no

Tabellen under viser tilsvarende tall for Oslo. Den største forskjellen ligger i at trafikkovertrедelser er mindre vanlig i hovedstaden enn i Akershus. Andelen eiendomstyveri, vold/mishandling og rusmiddellovbrudd er noe vanligere i Oslo enn Akershus.

Tabell 2 Antall siktede og fordeling på lovbruddstyper i Oslo 2024, alle aldre.

Hovedlovbrudd	Antall siktede personer i 2024	lovbrudd prosent av alle lovbrudd i 2024
Eiendomstyveri	1031	14,6 %
Annet vinningslovbrudd	452	6,4 %
Eiendomsskade	115	1,6 %
Vold og mishandling	1164	16,5 %
Seksuallovbrudd	140	2,0 %
Rusmiddellovbrudd	1064	15,1 %
Ordens- og integritetskrenkelse	977	13,9 %
Trafikkovertrødelse	2039	28,9 %
Annet lovbrudd	68	1,0 %
Total	7 050	100,0 %

Kilde: microdata.no

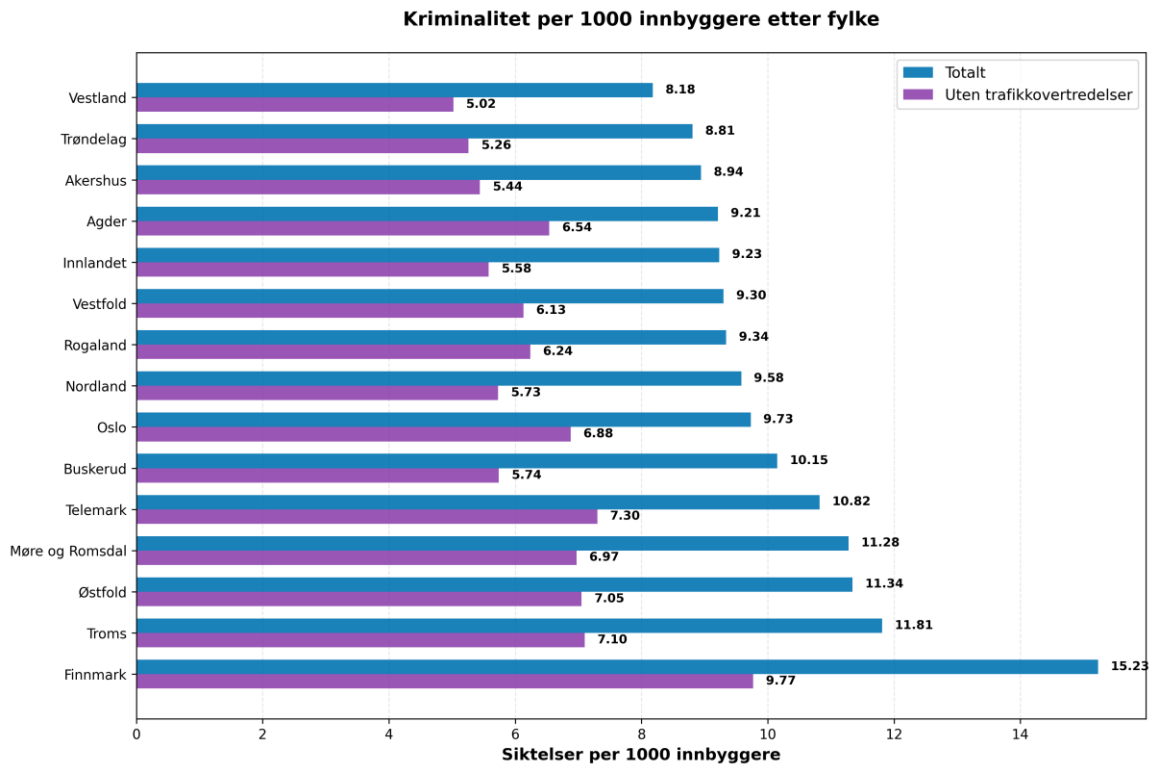
3.1 Geografiske fordeling av siktelsler

Dette kapitlet viser hvordan kriminalitet per 1 000 innbyggere fordeler seg både mellom kommunene i Akershus og mellom fylkene i Norge. Analysen presenterer kriminalitetsnivået justert for folketall, slik at det blir mulig å sammenligne ulike områder på en mer rettferdig måte.

Figur 1 viser kriminalitet per 1 000 innbyggere i fylkene. Vi ser at Finnmark ligger høyest, med om lag 15,2 siktelsler per 1 000 innbyggere, etterfulgt av Troms med rundt 11,8 og deretter Østfold med 11,3. Akershus har tredje laveste kriminalitetsrate hvis man ser på alle lovbrudd (8,94 per 1000 innbygger). Det er kun Vestland (8,11) og Trøndelag (8,81) som ligger lavere enn Akershus.

Når vi ikke inkluderer trafikkovertrødelsler, er det fortsatt Finnmark som har høyest rate (9,8), fulgt av Telemark (7,3) og Troms (7,1). Akershus har fortsatt tredje laveste rate (5,44), og det er også her kun Vestland og Trøndelag som ligger lavere enn Akershus (henholdsvis 5,02 og 5,26 per 1000 innbygger).

Figur 1 Siktelses etter fylke (per 1000) i 2024

Kilde: microdata.no

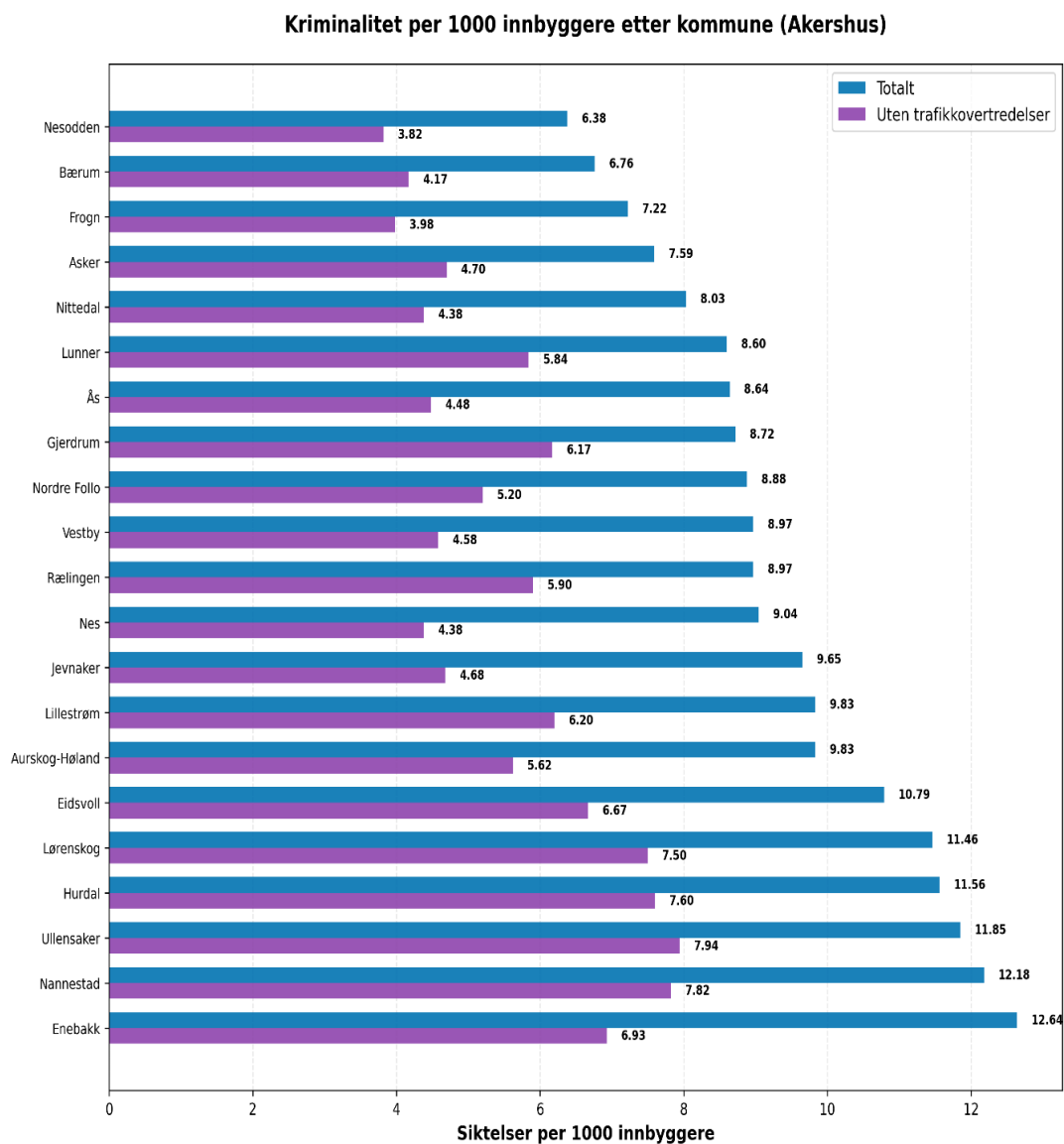
Totalt er det registrert 6 617 siktede personer i Akershus i 2024, hvorav flest er registrert i følgende kommuner:

- Lillestrøm: 895 personer (14,3 % av alle siktelses i Akershus)
- Bærum: 895 personer (13,6 % av alle siktelses i Akershus)
- Asker: 763 personer (11,6 % av alle siktelses i Akershus)
- Nordre Follo: 574 personer (8,7 % av alle siktelses i Akershus)
- Lørenskog: 573 personer (8,7 % av alle siktelses i Akershus)
- Ullensaker: 534 personer (8,1 % av alle siktelses i Akershus)
- Eidsvoll: 306 personer (4,6 % av alle siktelses i Akershus)
- Nes: 225 personer (3,4 % av alle siktelses i Akershus)
- Nittedal: 209 personer (3,2 % av alle siktelses i Akershus)
- Nannestad: 201 personer (3,0 % av alle siktelses i Akershus)

Ovenfor vises andelen siktede personer fordelt etter bostedskommune, samt antall siktelses per kommune. Figur 2 viser kriminalitet per 1 000 innbyggere i kommunene i Akershus. Når vi ser på alle hovedlovbrudd, har Enebakk høyest nivå med 12,6, etterfulgt av Nannestad med 12,2 og Ullensaker med 11,8. Når trafikkovertrедelser ikke inkluderes,

ser vi høyest antall siktelsler i Ullensaker med 7,9, etterfulgt av Nannestad med 7,8 og deretter Hurdal med 7,6.

Figur 2 Siktelsler per 1 000 innbyggere i kommunene i Akershus

3.2 Antall lovbrudd

68,2 prosent av de siktede personer ble siktet for kun ett lovbrudd i 2024, mens 16,1 prosent ble siktet for to lovbrudd. 10% av de siktede ble siktet for 4 eller flere lovbrudd i 2024. Det maksimale antallet lovbrudd vi finner på et enkelt år i alle aldersgrupper er 24.

Hvis man ser bort fra trafikkovertrедelser synker andelen som er registrert med ett lovbrudd noe, mens andelen som har 4 eller flere lovbrudd øker litt.

Omfanget av siktelser for fire lovbrudd eller mer er størst hvis man kun ser på vold og mishandling, hvor andelen i denne kategorien er 19,2%

Tabell 3 Antall lovbrudd blant personer i Akershus som ble siktet i 2024

Antall lovbrudd	Alle lovbrudd	Alle lovbrudd unntatt trafikkovertrедelser	Kun vold/mishandling
1 lovbrudd	68,2 %	64,5 %	57,0 %
2 lovbrudd	16,1 %	16,2 %	15,1 %
3 lovbrudd	5,7 %	6,6 %	8,6 %
4 eller flere lovbrudd	10,0 %	12,7 %	19,2 %

Kilde: microdata

3.3 Type avgjørelse

3 191 personer fikk forelegg i 2024 i Akershus, og det utgjør 47,8 % av alle avgjørelsene i fylket. Den nest vanligste avgjørelsen er påtaleunntatelse uten vilkår, med 750 personer, som utgjør 11,2 % av alle avgjørelsene. 60,9 % av foreleggene i 2024 var knyttet til trafikkovertrедelser, mens 46,5 % av de betingede fengselsdommene gjaldt rusmiddellovbrudd.

Tabell 4 *Typet avgjørelse for siktede personer etter lovbruddstype i 2024 i Akershus.*

Type avgjørelse i 2024	Antall	Andel
Henlagt, siktede ikke strafferettslig ansvarlig	631	9,4%
Avgjort i konfliktråd	81	1,2%
Påtaleunntatelse uten vilkår og andre oppklarte	750	11,2%
Betinget påtaleunntatelse	341	5,1%
Forelegg	3191	47,8 %
Bot ved dom	239	3,6%
Samfunnsstraff	174	2,6%
Betinget fengsel	409	6,1%
Ubetinget fengsel	704	10,5%
Særreaksjon eller annen type reaksjon	32	0,5%
Frifinnelse	128	1,9%

Kilde: microdata.no

3.4 Personer registrert i Akershus som har begått kriminalitet i andre fylker

Basert på registrerte personer bosatt i Akershus kan det analyseres hvor kriminaliteten ble begått i 2024. Personer registrert i Akershus og siktet for hovedlovbrudd i Akershus utgjør 58,6%. Videre er 23,0 % siktet for hovedlovbrudd i Oslo, 3,3 % i Buskerud og 4,1 % i Innlandet.

Analysen viser også gjerningssted i Akershus fordelt etter hvor de siktede er registrert bosatt. Resultatene viser at 69,0 % av de siktede er registrert i Akershus, 13,7 % er registrert i Oslo, 3,9 % i Østfold, 3,7 % i Buskerud og 3,7 % i Innlandet.

4 Demografiske og sosioøkonomiske kjennetegn ved personer siktet for lovbrudd

4.1 Alder

Tabell 5 viser hvordan andelen siktede personer i 2024 fordeler seg på ulike aldersgrupper og hovedlovbrudd i Akershus. I analysen er personer under 15 år utelatt.. Andel av befolkningen i tabellen er derfor beregnet for befolkningen 15 år og eldre, og summerer til 100 prosent. Samlet sett utgjør personer i alderen 15–24 år 27,7 prosent av de siktede, og er dermed den største aldersgruppen. Deretter følger aldersgruppene 35–44 år (20,8 prosent) og 25–34 år (19,7 prosent). Personer over 55 år står for 16,3 prosent av de siktede, mens aldersgruppen 45–54 år utgjør 15,5 prosent.

Sammenlignet med andelen av befolkningen fremstår aldersgruppen 15–24 år som klart overrepresentert blant siktede. Selv om denne gruppen kun utgjør 14,5 prosent av befolkningen (15 år og eldre), står den for over en fjerdedel av alle siktede. Overrepresentasjonen er særlig tydelig innen eiendomsskade (42,9 prosent), vold og mishandling (41,6 prosent) og eiendomsstyveri (38,0 prosent). Også innen ordens- og integritetskrenkelser samt rusmiddellovbrudd har unge en relativt høy andel av de siktede.

Personer over 55 år utgjør 36,5 prosent av befolkningen, men står for kun 16,3 prosent av de siktede samlet sett, noe som indikerer en tydelig underrepresentasjon. Når denne aldersgruppen er representert blant siktede, gjelder det i hovedsak trafikkovertrедelser og kategorien «annet lovbrudd», hvor personer over 55 år står for nær halvparten av de siktede. Det observeres også en relativt høy andel eldre siktede innen seksuallovbrudd.

Trafikkovertrедelser skiller seg ut ved å ha en relativt jevn fordeling mellom aldersgruppene, noe som tyder på at denne typen lovbrudd i mindre aldersavhengig enn øvrige lovbruddskategorier.

Samlet sett viser tabellen at kriminalitet varierer betydelig med alder, både i omfang og type lovbrudd. Resultatene understreker behovet for aldersspesifikke forebyggende tiltak, der innsatsen overfor unge i alderen 15–24 år særlig bør rettes mot vold, skadeverk og eiendomsrelatert kriminalitet.

Tabell 5 Andel siktede personer etter alder og lovbruddstype i 2024 i Akershus

Hovedlovbrudd	15 til 24 år	Alderen 25 til 34	Alderen 35 til 44	Alderen 45 til 54	Alderen over 55	Total
Eiendomstyveri	38,0 %	15,5 %	19,7 %	13,3 %	13,6 %	100,0 %
Annet vinningslovbrudd	18,5 %	27,3 %	22,7 %	17,4 %	14,1 %	100,0 %
Eiendomsskade	42,9 %	20,9 %	17,6 %	12,1 %	6,6 %	100,0 %
Vold og mishandling	41,6 %	19,7 %	19,4 %	10,0 %	9,4 %	100,0 %
Seksuallovbrudd	26,3 %	11,3 %	15,0 %	21,1 %	26,3 %	100,0 %
Rusmiddel- lovbrudd	30,4 %	22,3 %	22,6 %	14,9 %	9,8 %	100,0 %
Ordens- og integritets- krenkelse	34,5 %	19,4 %	21,4 %	11,3 %	13,4 %	100,0 %
Trafikk- overtredelse	20,0 %	19,7 %	20,8 %	18,2 %	21,2 %	100,0 %
Annet lovbrudd		6,9 %	19,5 %	25,3 %	48,3 %	100,0 %
Total Alle lovbrudd	27,7 %	19,7 %	20,8 %	15,5 %	16,3 %	100,0 %
Andel av befolkning	14,5 %	14,2 %	17,5 %	17,3 %	36,5 %	100,0 %

Kilde: microdata.no

4.2 Kjønn

I befolkningen er det en veldig liten overvekt av menn (50,4 prosent), mens det blant siktede er en stor mannsdominans (80,6 prosent). Det er kun innen eiendomstyveri at det er noenlunde kjønnsbalanse blant de siktede. Mannsdominansen er særlig stor innen seksuallovbrudd (92,8 prosent) og eiendomsskade (89,1 prosent)

Tabell 6 Andel siktede personer etter kjønn og lovbruddstype i 2024 i Akershus

Hovedlovbrudd	Menn	Kvinner
Eiendomstyveri	53,2 %	46,8 %
Annet vinningslovbrudd	77,7 %	22,3 %
Eiendomsskade	89,1 %	10,9 %
Vold og mishandling	86,3 %	13,7 %
Seksuallovbrudd	92,8 %	7,2 %
Rusmiddellovbrudd	87,9 %	12,1 %
Ordens- og integritetskrenkelse	85,8 %	14,2 %
Trafikkovertredelse	82,9 %	17,1 %
Annet lovbrudd	71,9	28,1
Alle lovbrudd	80,6 %	19,4 %
Andel av befolkning	50,4%	49,6 %

Kilde: microdata.no

4.3 Innvandrerstatus

Hvis det ikke er systematiske forskjeller mellom grupper, vil gruppens andel av kriminalitet være nær gruppens andel av befolkningen. Tabellen under viser at for de fleste lovbruddstyper er innvandreres andel av lovbruddene høyere enn andelen i befolkningen skulle tilsi. Et unntak er seksuallovbrudd, hvor personer uten innvandrerbakgrunn er noe overrepresentert.

At personer med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i mange lovbruddstyper kan skyldes flere ting, og noen av disse årsakene har lite med det å ha innvandrerbakgrunn å gjøre. Det er særlig unge menn som begår kriminalitet, og andelen unge menn i disse gruppene er ikke lik. Unge menn (15-35 år) utgjør 10 prosent av befolkningen som er født i Norge med to norskfødte foreldre. Blant innvandrere er andelen 12,5 prosent og blant norskfødte med innvandrerforeldre er andelen 15 prosent. Dette gjør at man på grunn av demografiske kjennetegn alene forventer noe høyere andel kriminalitet blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre enn i øvrig befolkning.

Samtidig er innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre sin andel av registrert kriminalitet i mange tilfeller såpass høy at en høyere andel unge menn ikke kan forklare forskjellene alene.

Innvandrere ligger særlig høyt på tyveri, vinningslovbrudd og trafikkovertrедelser. Norskfødte med innvandrerforeldre ligger særlig høyt på vold/mishandling og eiendomsskade. Det siste er bekymringsfylt da vi vet at en stor andel barn tilhører denne innvandrer kategorien og at gruppens andel av befolkning vil øke kraftig fremover.

Tabell 7 Fordeling av siktede etter innvandrerkategori og lovbruddstype i 2024, Akershus

Hovedlovbrudd	Født i Norge med to norskfødte foreldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Norskfødt med en utenlandsfødt foreldre	Totalt
Eiendomstyveri	40,5 %	37,5 %	10,5 %	10,0 %	100,0 %
Annet vinningslovbrudd	38,9 %	41,1 %	10,4 %	6,4 %	100,0 %
Eiendomsskade	43,7 %	21,5 %	18,5 %	11,1 %	100,0 %
Vold og mishandling	41,7 %	29,8 %	16,7 %	9,5 %	100,0 %
Seksuallovbrudd	64,7 %	26,5 %	4,4 %	4,4 %	100,0 %
Rusmiddel- lovbrudd	47,5 %	31,5 %	8,4 %	10,2 %	100,0 %
Ordens- og integritets- krenkelse	49,9 %	30,6 %	9,9 %	8,2 %	100,0 %
Trafikk- overtredelse	46,5 %	39,8 %	6,3 %	5,3 %	100,0 %
Annet lovbrudd	62,0 %	27,0 %	6,0 %	5,0 %	100,0 %
Alle lovbrudd	45,7 %	35,3 %	9,3 %	7,5 %	100,0%
Andelen av hele befolkningen i Akershus	63,8%	21,1%	6,1%	7,4%	
Siktelser per 1000	6,43	15,05	13,70	9,19	
Andelen av unge menn (15-35 år)	10,3%	12,5%	15,0%	14,6%	

Kilde: microdata.no

4.3.1 Innvandringsgrunn

Tallene viser fordelingen av siktede personer etter hovedlovbrudd og innvandringsgrunn, fordelt på arbeid, familie og flukt. Totalt sett er fordelingen blant siktede relativt jevn mellom de tre innvandringsgrunnene, med 32 prosent arbeid, 35 prosent familie og 34 prosent flukt. Dette avviker noe fra fordelingen i befolkningen, der innvandrere med familiegjenforening utgjør den største gruppen, etterfulgt av arbeid og flukt.

Sammenlignet med befolkningen er personer med fluktbakgrunn overrepresentert blant siktede, mens personer som har innvandret på grunn av familie er underrepresentert. Andelen med arbeidsinnvandring blant siktede ligger omtrent på nivå med deres andel i befolkningen.

Fordelt på lovbruddstyper fremkommer flere tydelige mønstre. Ved vold og mishandling utgjør personer med fluktbakgrunn den største andelen, etterfulgt av familieinnvandring, mens arbeidsinnvandrere utgjør en relativt lav andel. Et tilsvarende mønster ses for ordens- og integritetskrenkelser og for kategorien annet lovbrudd, der fluktbakgrunn er mest fremtredende.

For eiendomstyveri og eiendomsskade dominerer personer med familieinnvandring, som står for over 40 prosent av siktelsene i disse kategoriene. Arbeidsinnvandrere har gjennomgående lavere andeler i disse lovbruddstypene. For rusmiddellovbrudd og trafikkovertrедelser er arbeidsinnvandrere relativt mer fremtredende sammenlignet med de øvrige gruppene, særlig innen trafikkovertrедelser.

Seksuallovbrudd og andre vinningslovbrudd viser en mer balansert fordeling mellom de tre innvandringsgrunnene. Samlet sett indikerer resultatene at fordelingen av siktelsener varierer betydelig etter både lovbruddstype og innvandringsgrunn.

Tabell 8 Fordeling av siktede etter innvandringsgrunn og lovbruddstype i 2024, Akershus

Hovedlovbrudd	Arbeid	Familie	Flukt
Eiendomstyveri	29 %	42 %	28 %
Annet vinningslovbrudd	28 %	37 %	35 %
Eiendomsskade	21 %	54 %	25 %
Vold og mishandling	13 %	42 %	45 %
Seksuallovbrudd	26 %	38 %	35 %
Rusmiddellovbrudd	36 %	34 %	30 %
Ordens- og integritetskrenkelse	26 %	33 %	40 %
Trafikkovertrerdelse	39 %	30 %	32 %
Annet lovbrudd	26 %	26 %	48 %
Alle lovbrudd	32 %	35 %	34 %
I befolkning	32,47 %	41,83 %	25,70 %

Kilde: microdata.no

4.4 Utdanning

I tabellen under ser vi på utdanningsnivå blant siktede personer. Her har vi kun hentet personer over 25 år. En lavere aldersgrense vil gi kunstig høy andel med grunnskole/videregående da mange av de siktede ikke er gamle nok til å ha høyere fullført utdanning.

Tabellen viser at for siktede personer over 25 år er personer med grunnskole som høyeste utdanning overrepresentert (andelen med kun grunnskole er klart høyere blant de siktede enn i befolkningen totalt). Overrepresentasjonen viser seg i alle lovbruddstyper unntatt samleposten «annet lovbrudd».

Personer med videregående skole som høyeste fullførte utdanning er underrepresentert innen lovbruddstypen eiendomstyveri, og overrepresentert innen eiendomsskade, men ellers er ikke gruppens andel av lovbruddene særlig avvikende fra gruppens andel av befolkningen.

Personer med høyere utdanning er underrepresentert blant siktede personer i alle lovbruddstyper.

Vi ser med andre ord at det er en sammenheng mellom kriminalitet (siktels) og utdanning for personer over 25 år, men det handler nesten utelukkende om at de med lavest utdanning (kun grunnskole) er overrepresentert. Hvorfor man ser dette mønsteret sier ikke denne analysen noe om. Lav utdanning kan være et symptom på andre bakenforliggende variabler som gir risiko for kriminalitet.

Tabell 9 Fordeling av siktede etter utdanning og lovbruddstype i 2024, Akershus (personer over 25 år)

Hovedlovbrudd	Grunnskolenivå	Videregående grunnskoleopplæring	Universitets og høghskolenivå kort	Universitets og høghskolenivå lang	Uoppgitt eller ingen utdanning
Eiendomstyveri	43,7 %	24,5 %	14,0 %	1,9 %	15,9 %
Annet vinningslovbrudd	45,4 %	30,5 %	15,6 %	2,1 %	6,4 %
Eiendomsskade	48,0 %	52,0 %			
Vold og mishandling	47,2 %	30,3 %	11,4 %	5,2 %	4,0 %
Seksuallovbrudd	38,6 %	37,5 %	18,2 %	5,7 %	
Rusmiddellovbrudd	42,6 %	35,3 %	11,5 %	3,8 %	6,8 %
Ordens- og integritetskrenkelse	44,7 %	32,1 %	14,0 %	4,2 %	5,1 %
Trafikkovertrædelse	29,4 %	35,0 %	17,5 %	7,5 %	10,4 %
Annet lovbrudd	15,0 %	47,5 %	23,8 %	13,8 %	
Alle lovbrudd	36,7 %	32,9 %	15,0 %	6,0 %	9,1 %
I befolkningen (over 25 år)	16,8 %	34,4 %	27,8 %	15,8 %	4,9 %

Kilde: microdata.no

4.5 Husholdningens inntekt

Tabellen under viser at det er en sammenheng mellom lav inntekt og kriminalitet.inntekt er her målt per forbruksenhet (EU-skala). Denne måten å måle inntekt på tar hensyn til husholdningens størrelse og ikke kun selve inntekten.

Personer med under 200 000 i inntekt (målt per forbruksenhet) står bak 7,9 prosent av all kriminalitet, men gruppen utgjør kun 3,9 prosent av befolkningen. Personer med mellom 200 000 og 399 999 i inntekt (målt per forbruksenhet) utgjør 22,5 prosent av befolkningen, men står bak 38,2 prosent av all kriminalitet.

Personer med høyere inntekter begår også kriminalitet, men i mindre grad. Seksuallovbrudd er blant lovbruddstypene med dårligst sammenheng med inntektsnivå.

Tabell 10 Fordeling av lovbruddstyper etter inntektsgruppering, Akershus 2024 (inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala).

Hovedlovbrudd	Under 200.000	200.000 til 399.999	400.000 til 599.999	600.000 til 899.999	over 900.000
Eiendomstyveri	6,9 %	44,2 %	32,8 %	10,5 %	2,6 %
Annet vinningslovbrudd	11,7 %	42,2 %	32,2 %	10,5 %	2,0 %
Eiendomsskade	6,6 %	43,4 %	36,9 %	8,2 %	0,0 %
Vold og mishandling	10,1 %	45,5 %	29,1 %	11,1 %	2,8 %
Seksuallovbrudd	3,4 %	38,3 %	30,9 %	22,1 %	5,4 %
Rusmiddellovbrudd	9,8 %	37,6 %	35,2 %	12,2 %	3,3 %
Ordens- og integritetskrenkels e	9,6 %	44,4 %	28,0 %	12,9 %	3,8 %
Trafikkovertredelse	6,1 %	32,2 %	36,9 %	18,1 %	5,4 %
Annet lovbrudd	6,7 %	19,2 %	40,4 %	24,0 %	9,6 %
Alle lovbrudd	7,9 %	38,2 %	33,8 %	14,5 %	4,0 %
Andelen av befolkning	3,9%	22,5%	39,3%	24,3%	7,5%

Kilde: microdata.no

4.5.1 Sosialhjelp og uføre

Tabell 11 Antall siktede personer etter sosialhjelp 2023 uføre 2024 og lovbruddstype i 2024 i Akershus

Hovedlovbrudd	Mottok sosialhjelp i 2023	Mottok uføretrygd i 2024
Eiendomstyveri	75	187
Annet vinningslovbrudd	26	82
Eiendomsskade	7	18
Vold og mishandling	62	156
Seksuallovbrudd	-	24
Rusmiddellovbrudd	138	365
Ordens- og integritetskrenkelse	41	110
Trafikkovertrødelse	64	261
Annet lovbrudd	-	7
Total	413	1196
Andelen av siktede i 2024	6,2 %	18,1%
Andelen av befolkning mottok	1,1%	5,0 %

Kilde: microdata.no

Tabell 11 viser en oversikt over siktede personer fordelt på hovedlovbrudd og deres tilknytning til mottak av sosialhjelp i 2023 og uføretrygd i 2024. Formålet er å belyse omfang og fordeling av trygdeytelser blant siktede, samt vurdere dette opp mot ytelsenens utbredelse i befolkningen.

Tallene viser at 413 siktede personer mottok sosialhjelp i 2023, mens 1 196 siktede mottok uføretrygd i 2024. Det innebærer at mottakere av uføretrygd utgjør en klart større gruppe i absolutte tall. De mest fremtredende lovbruddstypene blant begge ytelsesgrupper er rusmiddellovbrudd, vold og mishandling, trafikkovertrødelse og eiendomstyveri. Rusmiddellovbrudd er den største kategorien i begge grupper, særlig blant mottakere av uføretrygd. Trafikkovertrødelse og vold og mishandling forekommer også relativt hyppig, mens øvrige lovbruddstyper har et mer begrenset omfang.

Tallene viser at 6,2 prosent av de siktede i 2024 mottok sosialhjelp, mens 18,1 prosent mottok uføretrygd. Til sammenligning mottok 1,1 prosent av befolkningen sosialhjelp og

5,0 prosent uføretrygd. Dette innebærer at begge grupper er overrepresentert blant siktede sammenlignet med deres andel i befolkningen. Den relative overrepresentasjonen er størst blant mottakere av sosialhjelp, mens mottakere av uføretrygd utgjør flest i absolutte tall.

Igjen må det presiseres at dette ikke betyr at sosialhjelp eller uførhet er årsak til kriminalitet. Det analysen viser er at disse har en tendens til å opptre samtidig.

4.6 Trangboddhet

Trangboddhet brukes ofte som indikator på dårlig sosioøkonomisk bakgrunn, men i en befolkning som i stor grad bor i eneboliger så er indikatoren ganske dårlig egnet til å fange opp utsatte personer.

Tabellen under viser at mens 14,7 prosent av de siktede bor trangt, så gjelder det 10 prosent av total befolkning i Akershus. Selv om det er en litt høyere andel trangbodde blant de siktede enn i befolkningen totalt er forskjellen så veldig stor i Akershus. I Oslo er bildet annerledes, da 27 prosent av de siktede bor trangt, mot 18 prosent i total befolkning.

Tabell 12: Trangboddhet og siktelser etter lovbruddstype, Akershus 2024

Hovedlovbrudd	Bor trangt, få rom og kvm	Bor romslig, mange rom og kvm	Uoppgitt
Eiendomstyveri	17,4 %	80,4 %	2,2 %
Annet vinningslovbrudd	16,8 %	78,7 %	4,5 %
Eiendomsskade	14,9 %	85,1 %	0,0 %
Vold og mishandling	19,5 %	78,1 %	2,4 %
Seksuallovbrudd	9,9 %	90,1 %	0,0 %
Rusmiddellovbrudd	12,1 %	84,3 %	3,6 %
Ordens- og integritetskrenkelse	16,2 %	80,4 %	3,4 %
Trafikkovertrедelse	13,1 %	83,9 %	3,0 %
Annet lovbrudd	0,0 %	91,5 %	8,5 %
Alle lovbrudd	14,7 %	82,4 %	3,0 %
I befolkning	10,0 %	88,5 %	1,5 %

Kilde: microdata.no

Tabell 13: Trangboddhet og siktelser etter lovbruddstype, Oslo 2024

Hovedlovbrudd	Bor trangt, få rom og kvm	Bor romslig, mange rom og kvm	Uoppgitt
Eiendomstyveri	27 %	71 %	1 %
Annet vinningslovbrudd	29 %	69 %	2 %
Eiendomsskade	23 %	77 %	
Vold og mishandling	36 %	62 %	1 %
Seksuallovbrudd	19 %	76 %	4 %
Rusmiddellovbrudd	25 %	74 %	2 %
Ordens- og integritetskrenkelse	25 %	75 %	1 %
Trafikkovertrerdelse	21 %	78 %	1 %
Annet lovbrudd	14 %	86 %	
Alle lovbrudd	27 %	71 %	1 %
I befolkning	18 %	81 %	1 %

Kilde: microdata.no

I Analysenotat 2/2025 «Registrert kriminalitet blant barn og unge» så vi på trangboddhet blant unge kriminelle, men da kun i Akershuskommuner med lavest andel eneboliger. Med denne avgrensningen fant vi at omfanget av trangboddhet var noe høyere blant kriminelle unge enn blant ikke-kriminelle i samme aldersgruppe. I Oslo var sammenhengen mellom trangboddhet og kriminalitet blant ungdom mye tydeligere. Det tyder på at indikatoren er interessant, men krever en boligmasse med lav andel eneboliger for å være nyttig.

5 . Analyse

5.1 Modellvalg og spesifikasjon

For å analysere hvilke faktorer som påvirker sannsynligheten for at en person er registrert som siktet for minst ett lovbrudd i 2024, brukes en logistisk regresjonsmodell (logit).

Valget av logit er hensiktsmessig fordi den avhengige variabelen er binær og tar verdien 1 dersom personen har minst én siktelse, og 0 ellers (R. Carter Hill, 2018)

Avhengig variabel er binær:

$$\text{kriminalitet}_i = \begin{cases} 1, & \text{hvis person } i \text{ har minst ett lovbrudd} \\ 0, & \text{ellers} \end{cases}$$

Den formelle logit-modellen spesifiseres som:

$$\begin{aligned} \text{logit}(P(\text{kriminalitet}_i = 1)) \\ = \beta_0 + \beta_1 \text{Kvinne}_i + \beta_2 \text{Alder}_i + \beta_3 \text{Husinntekt}_i + \beta_4' \text{Utdanning}_i \\ + \beta_5' \text{Trangbodhet}_i + \beta_6 \text{Uføre}_i + \beta_7 \text{Sosialhjelp}_i + \beta_8 \text{Studerer}_i \\ + \beta_9' \text{Innvkat}_i + \beta_{10} \text{LønnstakerHeltid}_i + \beta_{11} \text{LønnstakerDeltid}_i \end{aligned}$$

Der:

Utdanning_i = set med dummyvariabler for utdanning.

Trangbodhet_i = Bor trangt, Få rom og kvm og bor romslig, mange rom og kvm.

Innvkat_i = innvandringskategori(dummyset)

Referansegrupper:

Kjønn: Mann

Utdanning: Videregående skole utdanning

Innvandringskategori: Norskfødt med norskfødte foreldre

Trangboddhet: Trangt bolig

5.2 Variabler

Avhengig variabel

kriminalitet: 1 = minst ett lovbrudd, 0 = ingen lovbrudd

Uavhengige variabler

Demografi: kjønn, alder

Sosioøkonomi: husholdningsinntekt, utdanning (grunnskolenivå, videregående, universitet-kort, universitet lang)

Boligforhold: trangboddhet

Sårbarhet: uføretrygd, sosialhjelp

Aktivitet: studerer (ja/nei)

Innvandringskategori: flere innvandringsgrupper (Født i Norge med to norskfødte foreldre, innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre, utenlandsfødte med en norskfødt forelder, norskfødte med en utenlandsfødt forelder, utenlandsfødte med to norskfødte forelder)

5.3 Resultater

Modellen er estimert på 569 532 observasjoner, har høy statistisk styrke ($LR \chi^2 = 7161,9$ $p < 0.001$) og modellen er statistisk svært signifikant og pseudo R² rundt 0.11 noe som er relativt høyt og fullt akseptabelt for individbaserte kriminalitetsmodeller. Dette indikerer at modellen forklarer en betydelig del av variasjonen i sannsynligheten for kriminalitet.

Resultatene tolkes nedenfor basert på marginaleffekter (dy/dx), som viser endring i sannsynlighet.

Antall observasjoner: 569 532

Log likelihood: -27 810.335

$LR \chi^2(21)$: 7 161.950

Pseudo R²: 0.114

Variabel (kategori)	Koeff.	Std.feil z		p-verdi	95 % KI nedre	95 % KI øvre
Utdanning: Grunnskolenivå	0.588	0.307	1.916	0.055	-0.014	1.189
Utdanning: Videregående	0.114	0.307	0.371	0.711	-0.488	0.716

Variabel (kategori)	Koeff.	Std.feil z		p-verdi	95 % KI nedre	95 % KI øvre
Utdanning: Univ./høgskole kort	-0.336	0.309	-1.087	0.277	-0.941	0.269
Utdanning: Univ./høgskole lang	-0.739	0.313	-2.364	0.018	-1.352	-0.126
Utdanning: Uoppgitt	0.027	0.311	0.086	0.931	-0.582	0.636
Husholdningsinntekt (kontinuerlig)	-0.365	0.032	-11.512	0.000	-0.427	-0.303
Trangbodhet: Bor romslig	0.082	0.042	1.931	0.054	-0.001	0.165
Trangbodhet: Uoppgitt	0.416	0.086	4.810	0.000	0.246	0.585
Alder (år)	-0.030	0.001	-29.794	0.000	-0.032	-0.028
Kjønn: Kvinne	-1.458	0.035	-41.092	0.000	-1.528	-1.389
Uføretrygd: Ja	0.177	0.052	3.412	0.001	0.075	0.278
Sosialhjelp: Ja	1.256	0.054	23.216	0.000	1.150	1.363
Studerer: Ja	-0.658	0.044	-15.075	0.000	-0.744	-0.572
Innvandringskategori: Innvandrere	0.427	0.034	12.516	0.000	0.360	0.494
Innvandringskategori: Norskfødt m. innvandrereforeldre	0.719	0.056	12.868	0.000	0.609	0.828
Innvandringskategori: Utenlandsfødt, én norsk forelder	0.436	0.126	3.471	0.001	0.190	0.682
Innvandringskategori: Norskfødt, én utenlandsk forelder	0.239	0.057	4.215	0.000	0.128	0.350
Innvandringskategori: Utenlandsfødt, to norskfødte foreldre	0.382	0.134	2.849	0.004	0.119	0.645
Arbeid: Lønnstaker heltid	-0.369	0.036	-10.375	0.000	-0.438	-0.299

Variabel (kategori)	Koeff.	Std.feil	z	p-verdi	95 % KI nedre	95 % KI øvre
Arbeid: Lønnstaker deltid	-0.126	0.042	-2.991	0.003	-0.209	-0.043

Kjønn

Kvinner har betydelig lavere sannsynlighet for å være siktet enn menn. Marginaleffekten er -0.014 , som betyr at kvinner har om lag 1.384 prosentpoeng lavere sannsynlighet for kriminalitet enn menn, alt annet likt. Dette er en av de sterkeste effektene i hele modellen.

Alder

Alder har en klar og sterk negativ sammenheng med kriminalitet. Marginaleffekten er -0.000286 per år. Det innebærer at sannsynligheten for kriminalitet faller jevnt med økende alder. En person på 40 år har dermed om lag 0.572 prosentpoeng lavere risiko enn en person på 20 år.

Inntekt

Husholdningsinntekt er en av de viktigste beskyttelsesfaktorene i modellen. Økt inntekt reduserer sannsynligheten for kriminalitet med 0.003463 per enhet. Dette viser en tydelig levekårs effekt, der økonomiske ressurser henger sammen med lavere kriminalitetsrisiko.

Utdanning

Utdanning viser en sosial gradient. Personer med kun grunnskole har høyere risiko for kriminalitet ($+0.005579$), svakt signifikant. Lang høyere utdanning reduserer sannsynligheten for kriminalitet med -0.007015 . Når inntekt og arbeid kontrolleres for, er utdanningens direkte effekt moderat, noe som indikerer at utdanning i stor grad virker indirekte gjennom arbeidsmarked og økonomi.

Trangboddhet

Effekten er svak eller ikke-signifikant.

Forklaringen er at boligforhold overlapper med inntekt og annen levekårsstatus.

Uføretrygd

Mottak av uføretrygd øker sannsynligheten for kriminalitet med 0.001676. Effekten er statistisk signifikant, men relativt liten i størrelse. Dette indikerer økt sårbarhet blant personer med helse- og arbeidsevneutfordringer

Sosialhjelp

Dette er en av de sterkeste risikofaktorene i analysen. Marginaleffekten er 0.011927, som tilsvarer nær 1.193 prosentpoeng høyere sannsynlighet for kriminalitet. Effekten er på samme størrelsesorden som kjønnsforskjellen og illustrerer hvor sterk økonomisk marginalisering er som forklaringsfaktor.

Studerer

Å være student reduserer sannsynligheten for kriminalitet betydelig. Marginaleffekten er -0.006247 . Dette viser at aktiv deltakelse i utdanning er en tydelig beskyttelsesfaktor.

Arbeid

Arbeidstilknytning har en klar beskyttende effekt. Lønnstaker heltid reduserer sannsynligheten for kriminalitet med -0.003499 . Lønnstaker deltid reduserer sannsynligheten med -0.001197 .

Innvandringskategori

Alle innvandringsgrupper har høyere sannsynlighet enn majoritetsbefolkningen, men effektene er små sammenlignet med sosialhjelp, kjønn og utdanning:

Innvandrere: $+0.00397$

Norskfødte med innvandrerforeldre: $+0.00698$

Diverse blandede grupper: $+0.0024$ – 0.0044

Tolkning:

Innvandrerbakgrunn forklarer lite alene. Levekår forklarer betydelig mer.

Gruppe	Marginaleffekt	Tolkning
Innvandrere	$+0.004$	Litt høyere risiko
Norskfødte med innvandrerforeldre	$+0.007$	Moderat høyere risiko
Utenlandsfødt med én norskfødt forelder	$+0.004$	Litt høyere risiko
Norskfødt med én utenlandsfødt forelder	$+0.002$	Svakt høyere risiko
Utenlandsfødt med to norskfødte foreldre	$+0.004$	Litt høyere risiko

5.4 Oppsummering av hovedfunn

Variablene som har størst effekt:

Sosialhjelp sterk økning i risiko

Kjønn (menn) stor forskjell

Alder risiko faller kraftig med alder

Innvandringskategori moderat økt risiko

Uføretrygd signifikant økt risiko

Studerer reduserer risiko

Høy inntekt tydelig beskyttende faktor

Høy utdanning reduserer risiko

Arbeid heltid og deltid reduserer risiko, heltid sterkest

Variabel	Retning på effekt	Marginaleffekt (dy/dx)	Tolkning
Sosialhjelp (ja)	Øker risiko	+0.012	Sterk økning i sannsynlighet for kriminalitet
Kjønn (kvinne)	Reduserer risiko	-0.014	Kvinner har klart lavere risiko enn menn
Alder (år)	Reduserer risiko	-0.000	Risiko faller jevnt med økende alder
Lønnstaker heltid	Reduserer risiko	-0.003	Sterk beskyttende effekt av arbeid
Lønnstaker deltid	Reduserer risiko	-0.001	Moderat beskyttende effekt
Studerer (ja)	Reduserer risiko	-0.006	Utdanningsdeltakelse reduserer risiko tydelig
Husholdningsinntekt	Reduserer risiko	-0.003	Økt inntekt gir lavere kriminalitetsrisiko
Uføretrygd (ja)	Øker risiko	+0.002	Indikerer økt sårbarhet
Utdanning: grunnskole	Øker risiko	+0.006	Lav utdanning gir høyere risiko

Variabel	Retning på effekt	Marginaleffekt (dy/dx)	Tolkning
Utdanning: høy (lang)	Reduserer risiko	-0.007	Høy utdanning virker beskyttende
Innvandrere	Øker risiko	+0.004	Liten, men signifikant økning
Norskfødte m. innvandrereforeldre	Øker risiko	+0.007	Moderat økning
Øvrige innvandringsgrupper	Øker risiko	+0.002–0.004	Små effekter

5.5 Robusthetsanalyse: Sammenligning 2023 og 2024

For å teste robustheten i resultatene er modellen estimert på nytt for 2023(siktelsler), med samme modellspesifikasjon og tilsvarende forklaringsvariabler som i hovedanalysen for 2024. Hensikten er å undersøke om sammenhengen mellom kriminalitet og sentrale demografiske og sosioøkonomiske faktorer er stabil over tid.

Modellen for 2023 er estimert på 565 185 observasjoner, har høy statistisk styrke (LR $\chi^2 = 7\,195.425$, $p < 0.001$) og en pseudo R^2 på 0.109. Dette er svært nær nivået i 2024-modellen (pseudo $R^2 \approx 0.114$), noe som indikerer tilsvarende forklaringskraft.

Hovedkonklusjonen er at **effektene er bemerkelsesverdig stabile på tvers av år**. Retning, størrelsesorden og statistisk signifikans for de fleste sentrale variablene er svært like i 2023 og 2024. Dette styrker tolkningen av resultatene som strukturelle sammenhenger snarere enn årsspesifikke utslag.

Sammenligning av sentrale effekter

Kjønn

Kjønn er en av de sterkeste forklaringsfaktorene i begge år.

- 2023: kvinner har 0.014 lavere sannsynlighet for kriminalitet
- 2024: kvinner har om lag 0.014 lavere sannsynlighet

Effekten er nesten identisk og svært robust.

Alder

Alderseffekten er også svært stabil.

- 2023: marginaleffekt -0.000349 per år
- 2024: marginaleffekt rundt -0.000286

I begge år faller kriminalitetsrisikoen tydelig og jevnt med alder, noe som bekrefter at kriminalitet i stor grad er konsentrert i yngre aldersgrupper.

Inntekt

Husholdningsinntekt har en klar og stabil beskyttende effekt.

- 2023: -0.004301
- 2024: rundt -0.0035 til -0.0041

Dette bekrefter at økonomiske ressurser er en av de viktigste levekårsfaktorene knyttet til lavere kriminalitet.

Student

Effekten av å være student er sterkere i 2023 enn i 2024, men retningen er den samme.

- 2023: -0.009295
- 2024: rundt -0.0062

Dette indikerer at utdanningsdeltakelse konsekvent er en tydelig beskyttelsesfaktor, selv om styrken varierer noe mellom år.

Arbeid

Arbeid har en klar og robust negativ sammenheng med kriminalitet i begge år.

- Lønnstaker heltid:
 - 2023: -0.005540
 - 2024: -0.003499
- Lønnstaker deltid:
 - 2023: -0.003445
 - 2024: -0.001197

Effektene er noe sterkere i 2023, men mønsteret er identisk: tilknytning til arbeid reduserer kriminalitetsrisiko betydelig.

Utdanning

Utdanning viser samme sosiale gradient i begge år.

- Lang høyere utdanning reduserer risiko tydelig både i 2023 (-0.009463) og 2024 (-0.007015).
- Kort høyere utdanning har også negativ effekt i begge år, og er signifikant i 2023.

Dette bekrefter at høy utdanning er en stabil beskyttelsesfaktor.

Innvandringskategori

Mønsteret for innvandringsbakgrunn er svært likt i begge år:

- Norskfødte med innvandrerforeldre har høyest marginaleffekt:
 - 2023: $+0.008078$
 - 2024: $+0.006823$
- Innvandrere:
 - 2023: $+0.004736$
 - 2024: $+0.004054$

Effektene er noe sterkere i 2023, men forskjellene er små. I begge år er effektene moderate og klart svakere enn leveårsvariabler som inntekt, arbeid og (i 2024) sosialhjelp.

Bolig (trangboddhet)

Som i 2024 har trangboddhet begrenset forklaringskraft i 2023, og effektene er svake eller ikke-signifikante for «bor romslig». Kategorien «uoppgitt» har positiv effekt i begge år, trolig som uttrykk for underliggende leveårsproblemer.

Robusthetsanalysen viser at:

- Retning og størrelsesorden på effektene er stabile
- De viktigste forklaringsfaktorene er de samme i begge år
- Forskjeller mellom 2023 og 2024 er små og substansielt ubetydelige

Dette gir sterk støtte til at hovedfunnene ikke er drevet av spesielle forhold i 2024, men reflekterer mer varige sammenhenger mellom kriminalitet, levekår, arbeid, utdanning og demografi.

6 Hvordan går det med de som ble siktet for vold, mishandling, rus eller seksuallovbrudd for 10 år siden?

	Registrert som student i 2023	mottok uføre i 2023	mottok sosialhjelp i 2023	Heltid lønnstaker i 2023	Deltid lønnstaker i 2023
Personer i alderen 15-20 registrert i Akershus, siktet for hovedlovbrudd i 2013	15,1 %	9,1 %	6,8 %	47,5 %	15,3 %
Personer i alderen 15-20 registrert i Oslo, siktet for hovedlovbrudd i 2013	18 %	4 %	9 %	45 %	15 %
Personer registrert i Akershus, siktet for hovedlovbrudd i 2013	7,0 %	21,8 %	7,2 %	42,5 %	10,9 %
Personer registrert i Oslo, siktet for hovedlovbrudd i 2013	9,9 %	20,6 %	10,9 %	35,6 %	10,4 %

Tabellen viser tilknytning til utdanning, arbeidsmarkedet og velferdsytelser i 2023 for personer som var registrert i Akershus og Oslo og siktet for hovedlovbrudd i 2013.

Analysen er avgrenset til tre hovedlovbruddstyper: **vold og mishandling, rusmiddellovbrudd og seksuallovbrudd**. Tallene er fordelt på aldersgruppen 15–20 år samt alle aldre samlet, og presenteres som andeler i prosent.

47,5 prosent av de siktede i 2013 som var i aldersgruppen 15-20 år, var i heltidsarbeid 10 år senere. 15,3 prosent arbeidet deltid, mens 15,1 prosent var studenter. Dette viser at flertallet av de siktede for vold/mishandling/rus/seksuallovbrudd enten var i lønnet arbeid eller studier 10 år etterpå (totalt 77,9 prosent).

Tabellen viser at det er noen forskjeller mellom Akershus og Oslo. Oslo har lavere andel lønsmottakere (både heltid og deltid) enn Akershus, for alle aldre og når man kun ser på de yngste. På den andre siden har Akershus høyere andel uføre.

Samlet sett indikerer tabellen forskjeller i tilknytning til utdanning, arbeid og velferd mellom Oslo og Akershus, både blant unge og i befolkningen som helhet, for personer som er siktet for hovedlovbrudd innen vold og mishandling, rusmiddellovbrudd og seksuallovbrudd. Hovedbildet er likevel at flertallet av de som ble siktet for vold/mishandling/rus/seksuallovbrudd er enten i jobb eller studerer ti år etter siktelsen.

7 Oppsummering og Avslutning

Denne analysen har undersøkt hvilke faktorer som best forklarer sannsynligheten for at en person er registrert som siktet for minst ett lovbrudd i 2024. Resultatene viser tydelig at kriminalitet i hovedsak henger sammen med levekår, sosial marginalisering og demografiske forhold. Det er viktig å understreke at identifiserte sammenhenger ikke nødvendigvis betyr at disse variablene er årsaken til kriminalitet. Det kan være at det er kriminalitet som har skapt situasjonen de siktede står i, eller at begge deler skyldes en bakenforliggende faktor som ikke er fanget opp i denne gjennomgangen.

Levekår og marginalisering (inntekt, sosialhjelp og uførhet)

Levekårsvariabler er de klart viktigste forklaringsfaktorene. Lav husholdningsinntekt reduserer beskyttelsen mot kriminalitet, mens mottak av sosialhjelp har den sterkeste positive sammenhengen i hele modellen. Uføretrygd er også positivt og signifikant assosiert med kriminalitet, noe som indikerer at helse- og arbeidsevneproblemer ofte henger sammen med økt risiko. Samlet viser dette at økonomisk og sosial marginalisering er sentrale mekanismer bak kriminalitet.

Demografi (kjønn, alder)

Kjønn og alder har svært sterke og robuste effekter. Menn har betydelig høyere sannsynlighet for kriminalitet enn kvinner, og sannsynligheten faller markant med økende alder. Alderseffekten er jevn og tydelig, og bekrefter at kriminalitet i stor grad er konsentrert i yngre aldersgrupper, også når det kontrolleres for levekår og andre bakgrunnsvariabler.

Innvandrersstatus/innvandringskategori

Innvandrersstatus har en selvstendig, men mindre direkte effekt enn levekårsvariablene. Dette må tolkes i lys av at levekårsutfordringer og sosial marginalisering er systematisk mer utbredt blant innvandrere. Når slike forhold inkluderes som kontrollvariabler i regresjonen, forklares deler av den overrepresentasjonen som fremkommer i deskriptive analyser gjennom levekår, snarere enn innvandringsbakgrunn i seg selv. Resultatet er at

den direkte effekten av innvandrerstatus reduseres, samtidig som den indirekte effekten ivaretas gjennom levекårvariablene.

Innvandringskategori har en selvstendig og statistisk signifikant effekt. Norskfødte med innvandrereforeldre har høyere sannsynlighet for kriminalitet enn majoritetsbefolkningen, og denne effekten er sterkere enn for øvrige innvandringsgrupper.

Samlet sett viser analysen at kriminalitet først og fremst må forstås i lys av levекår og sosial marginalisering, forsterket av demografiske mønstre knyttet til kjønn og alder. Innvandrerstatus har betydning, men spiller en klart mindre rolle enn økonomiske og strukturelle forhold. Resultatene peker dermed mot at kriminalitetsforebygging i stor grad bør rette seg mot å redusere økonomisk utenforskap, styrke tilknytningen til arbeid og utdanning, og motvirke sosial marginalisering, særlig blant unge menn og grupper med høy risiko for sosial marginalisering, inkludert enkelte innvandrergupper.

8 Bibliografi

Github.com. (u.d.).

<https://github.com/AnalyseABO/microdata.no/tree/main/Registrert%20kriminalitet>.

Microdata.no. (u.d.). <https://www.microdata.no/>.

R. Carter Hill, W. E. (2018). *Principles of Econometrics*. s685.

SSB, 2. (u.d.). <https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/146/korrespondanser/340>.

Statistisk Sentralbyrå. (u.d.). *Brukermanual for analyseverktøyet i microdata.no - Konfidensialitet*. Hentet fra <https://microdata.no/manual/konfidensialitet>

Straffeprosessloven. (u.d.). § 224. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25/KAPITTEL_5-1#%C2%A7224.

9 Vedlegg

Tabell 14: Logistisk regresjon – sannsynlighet for kriminalitet (2023)

Variabel	Koeff.	Std.feil	z	p-verdi	95 % KI nedre	95 % KI øvre
Utdanning (ref.: videregående)						
Grunnskolenivå	0.407	0.272	1.496	0.134	-0.126	0.941
Univ./høgskole, kort	-0.537	0.274	-1.960	0.049	-1.075	-0.000
Univ./høgskole, lang	-0.929	0.278	-3.336	0.000	-1.474	-0.383
Uoppgitt / ingen utdanning	-0.506	0.276	-1.836	0.066	-1.046	0.034
Husholdningsinntekt (kont.)	-0.422	0.030	-13.940	0.000	-0.481	-0.363
Trangboddhet (ref.: trangt)						
Bor romslig	0.017	0.040	0.425	0.670	-0.062	0.096
Uoppgitt	0.333	0.084	3.952	0.000	0.168	0.498
Alder (år)	-0.034	0.001	-35.450	0.000	-0.036	-0.032
Kjønn (kvinne)	-1.407	0.034	-41.430	0.000	-1.473	-1.340
Studerer	-0.912	0.041	-22.020	0.000	-0.993	-0.831
Innvandringskategori (ref.: norskfødt m. norskf. foreldre)						
Innvandrere	0.465	0.032	14.580	0.000	0.402	0.527
Norskfødt m. innv.foreldre	0.793	0.052	15.310	0.000	0.691	0.894
Utenl.født, én norsk forelder	0.132	0.137	0.959	0.337	-0.137	0.401
Norskfødt, én utenl. forelder	0.150	0.056	2.673	0.007	0.040	0.259
Utenl.født, to norskf. foreldre	0.432	0.126	3.428	0.000	0.185	0.678
Arbeid (ref.: ikke lønnstaker)						
Lønnstaker heltid	-0.544	0.032	-17.110	0.000	-0.606	-0.481

Variabel	Koeff.	Std.feil	z	p-verdi	95 % KI nedre	95 % KI øvre
Lønnstaker deltid	-0.338	0.041	-8.212	0.000	-0.419	-0.257

Kilde: Microdata